

Sygn. akt VI C 13/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 lutego 2013 roku

Sąd Rejonowy w Środzie Śląskiej VI Zamiejscowy Wydział Cywilny z siedzibą w W.

w składzie następującym:

Przewodniczący SSR Agata Cieśla

Protokolant Łucja Koźmik

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 19 lutego 2013 roku w W.

sprawy z powództwa R. R.

przeciwko Skarbowi Państwa – Zakładowi Karnemu w W.

o zapłatę

I. oddala powództwo;

II. zasądza od powoda R. R. na rzecz pozwanego Skarbu Państwa – Zakładu Karnego w W. kwotę 1.200 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego;

III. obciąża Skarb Państwa częścią opłaty od pozwu, od obowiązku uiszczenia której powód został zwolniony.

UZASADNIENIE

Pozwem wniesionym 27 lipca 2011 r. przeciwko Skarbowi Państwa – Zakładowi Karnemu w W. powód R. R., powołując się na normy art. 417 k.c. oraz art. 77 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, domagał się zasądzenia na jego rzecz od pozwanego kwoty 10.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od wydania wyroku do dnia zapłaty.

Wraz z pozwem wniósł o zwolnienie od opłaty od pozwu, a pismem z 19 sierpnia 2011 r. o ustanowienie pełnomocnika z urzędu.

Uzasadniając żądanie pozwu podniósł, że pozwany Zakład Karny w W. nie zapewnił odpowiednich warunków bytowych w okresie kiedy powód tam przebywał, to jest od 19 sierpnia do 01 grudnia 2009 r. W szczególności pozwany ponosi odpowiedzialność za: nadmierne przeludnienie, brak odpowiedniej wentylacji, brak warunków zapewniających intymności, brak odpowiedniego oświetlenia oraz brak właściwej temperatury żywienia, w związku z czym powód przez okres izolacji został poddany nieludzkiemu i poniżającemu traktowaniu wynikającemu z niezapewnienia humanitarnych warunków izolacji, do czego pozwany był zobowiązany. Powód wskazał, że został zmuszony do przebywania w warunkach, jakimi dysponował pozwany, co jest niezgodne z prawem i rodzi konsekwencje odszkodowawcze, co czyni zasadnym wniesiony pozew.

W piśmie uzupełniającym pozew (k. 13-14) powód sprecyzował, iż doszło do naruszenia jego dóbr osobistych poprzez niezgodne z prawem działania administracji Zakładu Karnego w W.. Podał, że został umieszczony w celi mieszkalnej przeznaczonej dla czterech osadzonych, a stan zaludnienia celi wynosił sześciu, a czasowo siedmiu osadzonych. Powód wskazał, że był zmuszony spać na tzw. sianku (materac bez łóżka). Wskazał, że przebywając w Zakładzie Karnym w W. uczęszczał do szkoły, a w celi mieszkalnej nie było żadnych półek na książki itp. Dodał, że nie było pomieszczenia, w którym mogłyby się odbywać zajęcia kulturalno-oświatowe (świetlice), na warsztatach

szkolnych brak było wystarczającej ilości szafek na ubrania robocze, tak więc osadzeni przechowywali ubrania w celi. Powód wskazał nadto na brak ciepłej wody w celach mieszkalnych oraz brak możliwości skorzystania z prysznicy po praktykach na warsztatach szkolnych, które odbywały się dwa razy w tygodniu. Nie godząc się na tak skandaliczne warunki odbywania kary pozbawienia wolności w systemie szkolnym, powód zmuszony był zrezygnować z kontynuacji nauki. Z tego względu, w ocenie powoda, kwota 10.000 zł jest adekwatna do wyrządzonej mu szkody niematerialnej.

Postanowieniem z 02 września 2011 r. Sąd Rejonowy w Wołowie Wydział I Cywilny zwolnił powoda od kosztów sądowych w części, to jest od opłaty od pozwu ponad kwotę 30 zł, oddalając dalej idący wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych oraz oddalając wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu (k. 21-22).

W odpowiedzi na pozew (k. 34) pozwany Skarb Państwa - Zakład Karny w W. wniósł o oddalenie powództwa oraz zasądzenie od powoda kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwany zarzucił, iż powództwo nie ma żadnych podstaw faktycznych ani prawnych, a powód formułuje zarzuty wobec pozwanego w sposób maksymalnie ogólnikowy. Podał, że powód odbywa kary pozbawienia wolności z kilku wyroków sądów karnych, w sumie 13 lat i 7 m-cy za popełnienie czynów z art. 158 § 1, 252 § 1 i 208 k.k. W obecnym skazaniu powód odbywa karę od 14 lutego 2000 r., poprzednio również był karany. Z danych ewidencyjnych wynika, że w Zakładzie Karnym w W. przebywał w okresie od 19 sierpnia do 01 grudnia 2009 r., w tym czasie korzystał z przepustki poza terenem zakładu karnego, z której wrócił 07 października 2009 r. W czasie pobytu w Zakładzie Karnym w W. powód był uczniem szkoły zawodowej w zawodzie stolarza od 01 września do 20 listopada 2009 r., ale z nauki zrezygnował i wtedy został przewieziony do Zakładu Karnego we W., gdzie nadal przebywa. Pozwany zaprzeczył, aby wyrządził powodowi szkodę lub krzywdę. Wskazał, że powód był traktowany tak jak inni skazani i korzystał ze wszystkich standardowo wymaganych dla osadzonych w jednostkach penitencjarnych świadczeń. Ponadto, z racji pobierania nauki w szkole, przez wiele godzin w ciągu dnia przebywał poza celą w związku z udziałem w zajęciach teoretycznych i praktycznych. Właśnie z racji pobierania nauki powód korzystał z większej swobody niż inni osadzeni. Pozwany zarzucił, że nie jest prawdą, aby w Zakładzie Karnym w W. nie było świetlicy. Dodał, że powód mógł korzystać także z zajęć kulturalno-oświatowych i sportowych, brać udział w spotkaniach religijnych, korzystać z biblioteki, widzeń, spacerów, a także udzielono mu przepustki poza teren zakładu karnego. Pozwany podkreślił, że powód nie skarżył się na warunki bytowe .

Sąd ustalił w sprawie następujący stan faktyczny istotny dla rozstrzygnięcia:

Powód R. R. był kilkakrotnie karany karami pozbawienia wolności, w tym za popełnienie czynu z art. 252 k.k. na karę 10 lat pozbawienia wolności oraz za popełnienie czynów z art. 278 k.k. i 310 § 2 k.k.

Aktualnie powód odbywa karę pozbawienia wolności w Zakładzie Karnym we W. za przestępstwa popełnione w warunkach powrotu do przestępstwa. Wcześniej przebywał w Areszcie Śledczym w P. i Zakładzie Karnym w W..

Koniec orzeczonej wobec powoda kary łącznej 15 lat i 2 miesięcy pozbawienia wolności oraz wymierzonej za pobicie w zakładzie karnym kary 7 miesięcy pozbawienia wolności przypada na grudzień 2014 r.

dowody: akta osobopoznawcze powoda,

przesłuchanie powoda k. 85;

W Zakładzie Karnym w W. powód przebywał w okresie od 19 sierpnia do 01 grudnia 2009 r.

W tym czasie powód był umieszczony na oddziale mieszkalnym IIIC (oddział szkolny) w celi numer 256 przeznaczonej dla pięciu osadzonych o powierzchni mieszkalnej (...) m², do której nie wlicza się powierzchni kącika sanitarnego.

dowody: pismo pozwanego z 03.01.2012 r. k. 52,

zeznania świadka R. C. k. 56,

zeznania świadka A. P. k. 174,

zeznania świadka M. N. k. 232,

przesłuchanie powoda k. 85;

Podczas pobytu w Zakładzie Karnym w W. powód okresowo przebywał w celi, której powierzchnia przypadająca na jednego osadzonego wynosiła mniej niż 3 m² (w celi przebywało sześciu osadzonych, czasowo siedmiu).

Dyrektor Zakładu Karnego w W. systematycznie informował Sędziego Penitencjarnego o przeludnieniu podległej jednostki i osadzeniu w warunkach przeludnienia.

dowody: zeznania świadka D. B. k. 111,

zeznania świadka A. D. k. 112,

zeznania świadka W. J. k. 114,

zeznania świadka I. A. k. 150-151,

zeznania świadka A. P. k. 174,

zeznania świadka M. N. k. 233,

przesłuchanie dyrektora Zakładu Karnego w W. k. 89-91;

przesłuchanie powoda k. 85-86;

Cela mieszkalna, w której przebywał powód w Zakładzie Karnym w W., była kompletnie i prawidłowo wyposażona w sprzęt kwaterunkowy, taki jak: łóżka, taborety, stoły, szafki, wieszak, lustro, półka na przybory osobiste, pojemnik na odpadki, miska oraz sprzęt do utrzymania czystości w celi: szufelka, zmiotka, szczotka do czyszczenia muszli klozetowej.

Każdy skazany, w tym powód, miał zapewnione własne łóżko, materac, bieliznę pościelową. Łóżka w celach są piętrowe.

W Zakładzie Karnym w W. nie zdarzył się przypadek, aby osadzonemu nie przydzielono własnego łóżka, a jedynie sam materac. W związku z tym, że w łóżku powoda brakowało blatu – płyty podpierającej materac, do czasu uzupełnienia łóżka przez administrację zakładu karnego, powód spał na materacu rozłożonym na podłodze.

W celi znajdował się kącik sanitarny z toaletą i umywalką z dostępem do bieżącej zimnej wody. Kącik sanitarny stanowił oświetlone pomieszczenie wydzielone murewanymi ściankami działowymi i oddzielone od części mieszkalnej zamykanymi drzwiami.

Za utrzymanie czystości w celi odpowiadali osadzeni. Pozwany dostarczał osadzonym sprzęt i środki chemiczne do utrzymania czystości w celach oraz środki higieny osobistej.

Raz w tygodniu skazani mieli możliwość skorzystania z ciepłej kąpieli w łaźni. Po zajęciach praktycznych skazani mogli umyć się w sanitariatach znajdujących się w obrębie warsztatów.

Osadzeni mogli posiadać w celach i korzystać z prywatnego sprzętu RTV oraz jednego czajnika na celę. Mieli dostęp do telewizji publicznej i kablowej oraz radiowęzła z głośnikami w każdej celi. W Zakładzie Karnym w W. jest studio telewizyjne, gdzie powstają programy tworzone we współpracy wychowawców oraz skazanych.

dowody: zeznania świadka R. C. k. 56-57,

zeznania świadka D. B. k. 111-112,

zeznania świadka A. D. k. 113,

zeznania świadka W. J. k. 114,

zeznania świadka I. A. k. 150-151,

zeznania świadka A. P. k. 174-175,

zeznania świadka M. N. k. 233,

przesłuchanie powoda k. 85-87,

przesłuchanie dyrektora Zakładu Karnego w W. k. 89-90;

Każda z cel posiada dostęp do światła dziennego oraz jest oświetlana elektrycznie. Stosowane w celach żarówki energooszczędne zapewniają natężenie światła odpowiednie dla pomieszczeń, w których przebywają ludzie. Inspektor do spraw bhp przeprowadza kontrole natężenia światła w celach.

Skazani uczący się, za zgodą dyrektora, mogą korzystać z własnych lampek. Nadto otrzymują dodatkową półkę na książki.

Cele posiadają wentylację grawitacyjną, której sprawność poddawana jest okresowym przeglądom wykonywanym przez mistrza kominiarskiego. Okna w celach są otwierane.

Cele są ogrzewane za pomocą centralnego ogrzewania. W okresie jesienno-zimowym temperatura w celach utrzymywana jest w granicach 21 stopniu C..

dowody: zeznania świadka R. C. k. 56,

zeznania świadka D. B. k. 111-112,

zeznania świadka A. D. k. 113,

zeznania świadka W. J. k. 114,

zeznania świadka I. A. k. 151,

zeznania świadka A. P. k. 175,

przesłuchanie powoda k. 86,

przesłuchanie dyrektora Zakładu Karnego w W. k. 89-90;

W Zakładzie Karnym w W., poza prawem do godzinnego spaceru, powód miał możliwość spędzania czasu poza celą korzystając z organizowanych dla osadzonych zajęć kulturalno-oświatowych i sportowych.

Odbywały się imprezy okolicznościowe, spotkania ze znanymi osobistościami i koncerty. Skazani mieli możliwość uczestnictwa we mszy świętej w kaplicy znajdującej się na terenie Zakładu Karnego w W. oraz w organizowanych spotkaniach różnych grup wyznaniowych. Była również biblioteka, z której powód korzystał.

W Zakładzie Karnym w W. w okresie pobytu powoda znajdowała się świetlica centralna, boiska do gry w koszykówkę, piłkę siatkową i nożną, pola spacerowe wyposażone są w siłownię. Powód korzystał z siłowni na spacerze.

Skazani mogą korzystać z kantyny i dokonywać zakupów za własne środki finansowe. Powód korzystał z tej możliwości.

dowody: zeznania świadka R. C. k. 56 - 57;

przesłuchanie powoda k. 86,

przesłuchanie dyrektora Zakładu Karnego w W. k. 89-90;

W Zakładzie Karnym w W. działa Centrum (...) kształcąca na poziomie szkoły podstawowej, zawodowej oraz średniej. Osadzeni mają możliwość nauki i zdobywania zawodu, przystąpienia do egzaminów.

W czasie pobytu w Zakładzie Karnym w W. powód był uczniem (...) szkoły zawodowej Centrum (...) działającego na terenie Zakładu Karnego w W.. Uczył się zawodu stolarza.

Zajęcia odbywały się przez pięć dni w tygodniu od poniedziałku do piątku, w tym zajęcia teoretyczne trzy razy w tygodniu w szkole, a zajęcia praktyczne dwa razy w tygodniu na warsztatach przyzakładowych. W związku z uczestnictwem w zajęciach powód spędzał poza celą czas od 4 do 6 godzin dziennie. Miał również możliwość korzystania z zajęć dodatkowych organizowanych dla skazanych uczących się.

Powód nie ukończył nauki, zrezygnował z jej kontynuowania w Zakładzie Karnym w W., po czym został przetransportowany do Zakładu Karnego we W..

dowody: zeznania świadka R. C. k. 56 - 57;

zeznania świadka D. B. k. 112,

zeznania świadka W. J. k. 114,

zeznania świadka I. A. k. 151-152,

zeznania świadka A. P. k. 174,

zeznania świadka M. N. k. 233,

przesłuchanie powoda k. 86,

przesłuchanie dyrektora Zakładu Karnego w W. k. 90;

Skazani osadzeni w Zakładzie Karnym w W. mają zapewniony dostęp do opieki medycznej. W znajdującym się na terenie jednostki zakładzie opieki zdrowotnej zatrudnieni są lekarze, pielęgniarki, analitycy medyczni. W Zakładzie Karnym w W. znajduje się laboratorium do wykonywania podstawowych badań, gabinety zabiegowe, apteka, pracownia rtg oraz izba chorych. W razie potrzeby konsultacji medycznej u specjalisty skazani pod konwojem dowożeni są do publicznych placówek medycznych.

Podczas pobytu w Zakładzie Karnym w W. powód korzystał z opieki zdrowotnej. Nie zdarzyła się sytuacja, aby odmówiono powodowi pomocy medycznej.

dowody: zeznania świadka R. C. k. 57;

przesłuchanie powoda k. 86-87;

przesłuchanie dyrektora Zakładu Karnego w W. k. 90;

Powód R. R. ma 37 lat, jest kawalerem, nie ma dzieci. Powód ma wykształcenie zawodowe w zawodzie ślusarz – tokarz. Jest osobą palącą.

Podczas pobytu w Zakładzie Karnym w W. powód był karany dyscyplinarnie.

Powód ustnie zgłaszał wychowawcy i oddziałowemu zastrzeżenia dotyczące wyposażenia, w której przebywał w Zakładzie Karnym w W..

dowody: akta osobopoznawcze powoda,

zeznania świadka I. A. k. 152,

zeznania świadka A. P. k. 175,

przesłuchanie powoda k. 85-87.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd zważył, co następuje:

Powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

Powód domagał się zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę w wysokości 10.000 zł, upatrując naruszenia dóbr osobistych w braku zapewnienia odpowiednich warunków odbywania kary pozbawienia wolności. Jak wynika z pozwu oraz treści przesłuchania powoda istotnym naruszeniem jego dobra osobistego było przeludnienie celi poprzez niezapewnienie przez Zakład Karny w W. minimum powierzchni mieszkalnej celi – 3 m² na jednego osadzonego. Nadto powód zarzucał, że został poddany nieludzkiemu i poniżającemu traktowaniu wynikającemu z niezapewnienia humanitarnych warunków, wskazując na: brak odpowiedniej wentylacji, brak warunków zapewniających intymności, brak odpowiedniego oświetlenia, brak dostępu do ciepłej wody w celi mieszkalnej oraz brak możliwości skorzystania z prysznicy po praktykach na warsztatach szkolnych, brak półek na książki w celi, brak wystarczającej ilości szafek na warsztatach szkolnych na ubrania robocze oraz brak pomieszczenia, w którym mogłyby się odbywać zajęcia kulturalno-oświatowe (świetlice). Nie godząc się na takie warunki odbywania kary pozbawienia wolności w systemie szkolnym, powód miał być zmuszony do rezygnacji z kontynuacji nauki.

Pozwany zarzucił, że nie wyrządził powodowi szkody ani krzywdy, a warunki bytowe panujące w Zakładzie Karnym w W., w tym wyposażenie cel, spełniają wszelkie obowiązujące w tym zakresie normy prawne. Wskazał, że powód był traktowany tak jak inni skazani i korzystał ze wszystkich świadczeń standardowo wymaganych dla osadzonych w jednostkach penitencjarnych. Ponadto, z racji pobierania nauki w szkole, w ciągu dnia powód przebywał poza celą w związku z udziałem w zajęciach teoretycznych i praktycznych, korzystając z większej swobody niż inni osadzeni. Pozwany zarzucił, że nie jest prawdą, aby w Zakładzie Karnym w W. nie było świetlicy. Dodał, że powód mógł korzystać z zajęć kulturalno-oświatowych i sportowych, brać udział w spotkaniach religijnych, korzystać z biblioteki, widzeń, spacerów, a także udzielono mu przepustki poza teren zakładu karnego.

Bezspornym jest w sprawie faktem, a potwierdzonym w zeznaniach świadków i przesłuchaniu powoda oraz dokumentacji w postaci akt osobopoznawczych powoda, iż przebywał on w Zakładzie Karnym w W. w okresie od 19 sierpnia do 01 grudnia 2009 r.

W tym okresie powód był osadzony w oddziale mieszkalnym IIIC, w celi nr 256, której powierzchnia mieszkalna, nie licząc kącika sanitarnego, wynosiła 16,36 m² i była przeznaczona dla pięciu skazanych.

Jak wynika z pisma pozwanego z 03 stycznia 2012 r. (k. 52) oraz dowodów z przesłuchania powoda i zeznań świadków – współosadzonych z powodem: D. B., A. D., A. P., W. J., I. A. i M. N., podczas pobytu powoda w Zakładzie Karnym w W. powierzchnia w celi przypadająca na jednego osadzonego okresowo wynosiła mniej niż 3 m², lecz nie mniej niż 2

m². Poza sporem jest bowiem, iż okresowo w celi nr 256 łącznie z powodem przebywało sześciu, a przez krótki okres czasu siedmiu skazanych.

Jak z kolei wynika z w pełni wiarygodnych zeznań świadka R. C., cela, w której przebywał powód, była kompletnie i prawidłowo wyposażona w sprzęt kwaterunkowy. Świadek ten podkreślił, że każdy osadzony ma swoje łóżko i nie było przypadku, aby osadzonemu nie przydzielono łóżka. Potwierdził to przesłuchany za pozwanego Dyrektor Zakładu Karnego w W. R. K.. W tych okolicznościach chybiony jest zarzut braku wyposażenia celi w łóżka w ilości odpowiedniej do liczby osadzonych. Podkreślenia jednocześnie wymaga, iż zarzut powoda, że spał na samym materacu (tzw. sianku) dotyczy sytuacji potwierdzonej w zeznaniach świadków współosadzonych z powodem, a spowodowanej czasowym brakiem w łóżku powoda płyty podpierającej materac. Wówczas, przez okres czasu, który świadkowie powoda oceniają nie dość precyzyjnie, bo od kilku dni do dwóch tygodni, do chwili uzupełnienia elementu łóżka powoda przez administrację zakładu karnego, powód spał na materacu rozłożonym na podłodze. W tym miejscu dodać należy, iż właśnie z brakującym elementem łóżka związane były zastrzeżenia dotyczące wyposażenia celi zgłaszane przez powoda ustnie wychowawcy i oddziałowemu.

Poza sporem jest, że w każdej z cel znajduje się wydzielony ściankami działowymi, osobno oświetlony i zamykany drzwiami kącik sanitarny z toaletą i umywalką z dostępem do bieżącej zimnej wody. Kącik sanitarny zapewnia intymność osadzonym podczas toalety oraz wykonywania czynności fizjologicznych, gdyż jest zamykany drzwiami. Bezsporne jest przy tym, że za utrzymanie czystości w celi odpowiadają osadzeni, a pozwany dostarcza osadzonym sprzęt i środki chemiczne do utrzymania czystości w celach oraz środki higieny osobistej. Stan celi jest zatem w znacznej mierze uzależniony od samych osadzonych. Jak wynika z zeznań świadka R. C., środki czystości są uzupełniane według potrzeb skazanych. Świadek ten potwierdził również, że sprawność wentylacji w celach poddawana jest okresowym przeglądom wykonywanym przez mistrza kominiarskiego. Jak również wskazał na dostęp w celi do światła dziennego oraz elektrycznego.

Brak sporu co do respektowania przez Zakład Karny w W. praw osadzonych do godzinnego spaceru w ciągu doby. Bezsporne jest również, że Zakład Karny w W. oferuje skazanym możliwości spędzania czasu wolnego poza celą mieszkalną, organizując zajęcia kulturalno-oświatowe i sportowe, prowadząc bibliotekę, zapewniając możliwość uczestnictwa we mszy świętej oraz spotkaniach grup wyznaniowych. Okoliczności te potwierdził przesłuchany za pozwanego Dyrektora Zakładu Karnego w W. R. K.. Nadto na terenie Zakładu Karnego w W. znajdują się boiska do gry w koszykówkę, piłkę siatkową i nożną, pola spacerowe wyposażone są w siłownię. Powód podał, iż korzystał z urządzeń do ćwiczeń siłowych na spacerze.

Wskazać należy, iż w Zakładzie Karnym w W., wbrew zarzutowi powoda, znajduje się świetlica centralna, w której odbywają się organizowane dla skazanych imprezy okolicznościowe, koncerty i spotkania. Z zeznań świadka R. C. i przesłuchania za pozwanego Dyrektora Zakładu Karnego w W. R. K. wynika, że świetlica istniała i funkcjonowała również w okresie pobytu powoda w Zakładzie Karnym w W. w 2009 r.

W Zakładzie Karnym w W. dział wówczas i działa nadal radiowęzeł, w każdej z cel jest dostęp do telewizji kablowej. Nadto wychowawcy i skazani przygotowują programy dla telewizji więziennej.

Niesporny jest fakt, iż podczas pobytu w Zakładzie Karnym w W. powód był uczniem Centrum (...) działającego w Zakładzie Karnym w W., jednak podjętej nauki nie ukończył, a zrezygnował z jej kontynuowania, co – jak wynika z zeznań świadków – współosadzonych z powodem – mogło mieć związek z sytuacją osobistą powoda, a mianowicie wypadkiem jakiemu uległ jego syn. Decyzja o rezygnacji powoda z nauki, wbrew twierdzeniom pozwu, nie stanowiła zatem wyłącznie konsekwencji warunków bytowych w Zakładzie Karnym w W.. Dodać tutaj trzeba, że w związku z uczestnictwem w zajęciach szkolnych (teoretycznych i praktycznych), które odbywały się przez pięć dni w tygodniu od poniedziałku do piątku, powód spędzał poza celą dodatkowo czas od 4 do 6 godzin dziennie. Miał również możliwość korzystania z zajęć dodatkowych organizowanych dla skazanych uczących się. Po rezygnacji z kontynuowania nauki powód został przetransportowany do Zakładu Karnego we W..

Poza sporem jest również, że podczas pobytu w Zakładzie Karnym w W. powód miał dostęp do opieki medycznej, stale zapewniany przez zakład opieki zdrowotnej znajdujący się na terenie zakładu karnego. Jak przyznał powód podczas przesłuchania, korzystał on z opieki zdrowotnej w Zakładzie Karnym w W. i nie zdarzyła się sytuacja, aby odmówiono mu pomocy medycznej. Tym samym brak jest okoliczności uzasadniających ogólnie sformułowany przez powoda zarzut przeciężenia służby zdrowia.

Przechodząc do rozważań, na wstępie podkreślić należy, że w polskim prawie cywilnym, dobra osobiste człowieka, w tym godność człowieka, pozostają pod ochroną prawa cywilnego, niezależnie o ochrony przewidzianej w innych przepisach (art. 23 k.c.). Środki ochrony dóbr osobistych kodeks cywilny określa w art. 24 k.c. i 448 k.c. Godność człowieka, jest dobrem chronionym nie tylko w ustawie, w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, ale również w stanowiących część krajowego porządku prawnego umowach międzynarodowych. Zgodnie z Konstytucją RP, przyrodzona i niezbywalna godność człowieka stanowi źródło wolności i praw człowieka i obywatela. Jest ona nienaruszalna (art. 30), w związku z czym nikt nie może być poddany torturom ani okrutnemu, nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu i karaniu (art. 40), a każdy pozbawiony wolności powinien być traktowany w sposób humanitarny (art. 41 ust. 4). O tym, że nikt nie może być poddany torturom ani nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu albo karaniu jest mowa także w art. 3 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności sporządzonej w R. z 04 listopada 1950 r. (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 ze zm.). Stosownie do treści art. 7 i 10 Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych, otwartego do podpisu w N. z 19 grudnia 1996 r. (Dz. U. z 1977 r. Nr 38, poz. 167, 169), nikt nie może być poddawany torturom lub okrutnemu, nieludzkiemu albo poniżającemu traktowaniu. Każda osoba pozbawiona wolności ma być traktowana w sposób humanitarny i z poszanowaniem jej przyrodzonej godności jako człowieka.

Zgodnie z art. 448 k.c. w razie naruszenie dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną tytułem na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia. Zadośćuczynienie ma na celu zrekompensovanie pokrzywdzonemu wszelkich ujemnych doznań psychicznych czy fizycznych będących następstwem zawinionego działania lub zaniechania sprawcy. Każde naruszenie dóbr osobistych jest bezprawne, chyba, że strona naruszająca wykaże okoliczności wyłączające bezprawność, przy tym dochodzący roszczenia jest wyłączony z obowiązku dowodzenia bezprawności naruszającego dobro. Artykuł 24 k.c. bowiem, stanowiący podstawę roszczeń z tytułu naruszenia dóbr osobistych, przewiduje domniemanie bezprawności działania naruszającego dobro osobiste. Na sprawcy ciąży zatem obowiązek wykazania, iż jego działanie było zgodne z prawem. Wykazanie przez pozwanego, że jego działanie w danym okresie było zgodne z prawem, przy spełnieniu warunków wynikających z przepisów prawa, wyłącza bezprawność działania, a przy tym nie uzasadnia przyznania zadośćuczynienia. Choć z art. 24 k.c. wynika domniemanie bezprawności działania, a zatem broniący się przed zarzutem naruszenia cudzego dobra osobistego, bezprawność swego działania musi wykazać, nie zwalnia to jednak powoda z obowiązku udowodnienia, że to właśnie działanie pozwanego do naruszenia doprowadziło (vide: wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 09 stycznia 2007 r., sygn. akt VI Aca 569/06, M.Praw. (...)).

Stosownie do wyroku Sądu Najwyższego z 28 lutego 2007 r. (sygn. akt V CSK 431/06, OSNC 2008, nr 1, poz. 13) osadzenie skazanego w przeludnionej celi, w której nie oddzielono urządzeń sanitarnych od reszty pomieszczenia i nie zapewniono wszystkim skazanym osobnego miejsca do spania, może stanowić naruszenie dóbr osobistych w postaci godności i prawa do intymności oraz uzasadniać odpowiedzialność Skarbu Państwa na podstawie art. 24 i 448 k.c. Zgodnie też z aktualną wykładnią art. 110 § 2 k.k.w. umieszczenie skazanego w celi, w której przekroczone były wynikające z art. 110 § 2 k.k.w. normy metrażowe stanowić może naruszenie godności i prawa do prywatności. Jednakże Sąd rozpoznający niniejszą sprawę podziela pogląd wyrażony przez Sąd Najwyższy w wyroku z 02 października 2007 r. II CSK 269/07, zgodnie z którym samo osadzenie w przeludnionej celi, nie jest wystarczającą podstawą do uwzględnienia żądania zasądzenia zadośćuczynienia. Tak też wypowiedział się Sąd Apelacyjny we Wrocławiu w wyroku z 06 grudnia 2007 r. (Aca 499/07, OSAW 2009/2/128.).

Przenosząc powyższe na grunt rozpatrywanej sprawy warunki, w których przebywał powód nie mogą być ocenione jako niegodziwe, gdyż osoba osadzona musi się liczyć z ograniczeniami i dolegliwościami. Jeżeli nawet z tytułu przebywania w celi, gdzie winno być umieszczonych pięciu, a okresowo przebywało sześciu, a nawet siedmiu osadzonych, powód odczuwał większy dyskomfort, to nie można jeszcze uznać, aby fakt przeludnienia spowodował u powoda naruszenie jego dóbr osobistych. Możliwość zasądzenia zadośćuczynienia nie jest bowiem uzależniona wyłącznie od potwierdzenia faktu osadzenia w warunkach metrażowych odbiegających od normy, ale winna być połączona z jednoczesnym naruszeniem podstawowych standardów jak na przykład zapewnienie osobnego miejsca do spania czy oddzielenie węzła sanitarnego od ogólnej przestrzeni celi. Bezsporne jest przy tym, iż poza sytuacją okresowego przeludnienia, pozwany spełniał wynikające z norm prawnych warunki bytowe odbywania przez powoda kary pozbawienia wolności.

Jednocześnie przy ocenie czy warunki przebywania w zakładzie karnym są nieludzkie i poniżające i czy rozmiar doznanego naruszenia uzasadnia przyznanie odszkodowania, należy brać pod uwagę wszystkie parametry związane z naruszeniem: długość trwania, następstwa w stanie fizycznym i psychicznym, wiek, płeć, stan zdrowia, przestrzeń życiową. Nie można jednak tracić z pola widzenia, że skazany musi mieć świadomość, że jest obowiązany znosić pewne ograniczenia i dolegliwości związane z karą pozbawienia wolności, wynikające z zadań ochronnych i w celu zastosowanego wobec niego środka. Na dolegliwości i ograniczenia osadzonego składają się różne parametry, jak powierzchnia przypadająca na jedną osobę, dostęp światła i powietrza, infrastruktura sanitarna, warunki spania, jedzenia, możliwość przebywania i spędzania czasu poza celą itp. W niniejszej zaś sprawie brak było podstaw do przyjęcia, iż powód odbywał orzeczoną w stosunku do niego karę pozbawienia wolności w warunkach nie zapewniających mu godności, a ograniczenia jakich doznawał spowodowane były koniecznością i nieuchronnością wykonania wymierzonej mu kary.

Przesłanką uwzględnienia zadośćuczynienia jest krzywda w rozumieniu obiektywnym i wymiarze przekraczającym niezbędne warunki odbywania kary pozbawienia wolności, związane z samym faktem uwięzienia. Sąd uznał, że cierpienia i niedogodności związane z okresowym przebywaniem w celi przeludnionej nie przekraczały nieuniknionego poziomu dolegliwości związanej z faktem odosobnienia i nie stanowiły długotrwałego odstępstwa od normy. Powód przebywał w Zakładzie Karnym w W. zaledwie przez okres nieco ponad trzech miesięcy. Przy powierzchni celi 16,36 m², bez kącika sanitarnego, powierzchnia mieszkalna na jednego osadzonego w okresie czasowego przeludnienia wynosiła od 2,38 do 2,72 m², odpowiednio przy stanie osobowym celi siedmiu i sześciu osadzonych. Nie sposób zatem przyjąć, aby przebywanie powoda w celi, w której norma powierzchniowa była zaniżona o 0,62 - 0,28 m² naruszyło dobra osobiste powoda, zwłaszcza, że stan ten nie istniał permanentnie, ale okresowo.

Przy tym przestrzeń życiowa powoda w tym okresie nie była ograniczona wyłącznie do przebywania w celi. Powód korzystał z możliwości spędzania czasu poza celą – z biblioteki, spacerów, kąpeli w łaźni oraz uczestniczył w zajęciach szkolnych przez pięć dni w tygodniu po 4 do 6 godzin dziennie. Co więcej w toku przesłuchania powód nie był w stanie powiedzieć w jaki negatywny sposób okresowe zmniejszenie metrażu poniżej normy 3 m² na skazanego wpłynęło na jego stan zdrowia psychicznego i fizycznego. Powód relacjonował doznaną krzywdę w następujący sposób: „Ja czułem się pokrzywdzony i stłamszony przebywając w takich warunkach. Doznałem krzywdy niematerialnej. Ja nie rozumiem pojęcia dobra osobiste. Wiem, że nie mogłem korzystać z warunków bytowych jakie Zakład Karny powinien mi zapewnić”.

W tym miejscu wskazać trzeba, że przy ocenie, czy doszło do naruszenia dobra osobistego decydujące znaczenie nie ma subiektywne odczucie osoby, jej indywidualne wartości uczuć i stanu psychicznego, ale to, jaką reakcją wywołuje naruszenie w społeczeństwie. Przyjmuje się koncepcję obiektywną naruszenia dobra osobistego w kontekście całokształtu okoliczności sprawy (vide: wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z 19 października 2005 r., sygn. akt I Aca 353/05, (...) Lex numer 175202). Zważyć zatem należy, biorąc pod uwagę obiektywne kryteria, że stan psychiczny powoda, jak i każdego odbywającego karę izolacyjną, jest determinowany nie tylko warunkami w jakich musi przebywać, ale głównie perspektywą wieloletniego odosobnienia i związanymi z tym dolegliwościami w postaci

licznych ograniczeń w sferze jego prywatności. Stan emocjonalny powoda był warunkowany świadomością izolacji, brakiem swobody i możliwości dokonywania własnych wyborów. Nie można w tym miejscu nie wspomnieć, że powód został skazany za przestępstwa o dużym ciężarze gatunkowym, co miało wyraz w długotrwałym okresie izolacji.

W konsekwencji w rozpatrywanej sprawie stwierdzić należało, że powód nie wykazał istnienia szkody niemajątkowej uzasadniającej przyznanie mu zadośćuczynienia.

Z kolei pozwany Skarb Państwa wykazał, że jego działanie, w tym osadzenie skazanego w celi w warunkach, w których powierzchnia na jedną osobę wynosiła mniej niż 3 m², było w tym okresie zgodne z prawem. W czasie osadzenia powoda w Zakładzie Karnym w W. obowiązującym przepisem był art. 248 § 1 k.k.w., który pozwalał w szczególnie uzasadnionych wypadkach dyrektorowi zakładu karnego lub aresztu śledczego umieścić osadzonych na czas określony w celi, której powierzchnia nie spełniała wymogów powierzchniowych. O każdym takim przypadku w myśl powyższego przepisu Dyrektor jednostki powinien niezwłocznie zawiadomić sędziego penitencjarnego. Działanie, które spełniało wymogi art. 248 k.k.w. nie było w takim przypadku działaniem bezprawnym. Takie stanowisko przyjął Sąd Najwyższy, wedle którego zapewnienie przez Państwo godziwych warunków odbywania kary pozbawienia wolności jest jednym z podstawowych wymagań demokratycznego państwa prawnego, jednakże osadzenie skazanego w celi w warunkach, w których powierzchnia na jedną osobę wynosiła mniej niż 3 m², przy spełnieniu przesłanek określonych w art. 248 § 1 k.k.w., jest zgodne z prawem (wyrok Sądu Najwyższego z 02 października 2007 r., sygn. akt II CSK 269/07, OSNC -ZD 2008/3/75).

Dyrektor pozwanego Zakładu Karnego w W., stosownie do art. 248 § 1 k.k.w., wydał decyzję o umieszczeniu osadzonych na czas określony w warunkach, w których powierzchnia w celi na jedną osobę wynosiła mniej niż 3 m², decyzja ta nie została uchylona. Oceny nie zmienia fakt uchYLENIA przepisu art. 248 k.k.w. przez ustawę z 09 października 2009 r. (Dz. U. z 2009 r., nr 190, poz. 1475), która weszła w życie 06 grudnia 2009 r., albowiem w przedmiotowym stanie faktycznym przepis art. 248 k.k.w. był obowiązujący. Umieszczenie zaś powoda w warunkach, o których mowa w art. 248 § 1 k.k.w., miało oparcie w stosownej decyzji Dyrektora Zakładu Karnego. Działanie Zakładu Karnego w W. w tamtym okresie było zatem działaniem w granicach prawa, a samo naruszenie miało charakter marginalny. Pozwany bowiem, poza sytuacją okresowego przeludnienia, spełniał wynikające z norm warunki bytowe odbywania przez powoda kary pozbawienia wolności.

Wreszcie, jedynie na marginesie, należy dodać, iż w myśl art. 417² k.c. jeżeli przez zgodne z prawem wykonywanie władzy publicznej została wyrządzona szkoda na osobie, poszkodowany może żądać całkowitego lub częściowego jej naprawienia oraz zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę, gdy okoliczności, a zwłaszcza niezdolność poszkodowanego do pracy lub jego ciężkie położenie materialne, wskazują że wymagają tego względy słuszności. Przepis art. 417² k.c. zawiera znowelizowaną regulację prawną odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną takim wykonywaniem władzy publicznej, któremu nie można przypisać cechy bezprawności (tzw. szkody legalne) i koresponduje w tej mierze z regulacjami prawnymi, które wykraczają poza minimalny standard ochrony jednostki określony przez art. 77 ust. 1 Konstytucji RP. Celem regulacji jest zapewnienie poszkodowanemu kompensaty szczególnie dotkliwych uszczerbków spowodowanych władczą działalnością (imperium) jednostek państwa i samorządu terytorialnego, jeżeli przemawiają za tym normy etyczne, a wobec zgodnego z prawem zachowania sprawcy usunięcie tych następstw nie jest możliwe na podstawie przepisów ogólnych. Wskazaną w przepisie zasadą odpowiedzialności jest zasada słuszności. Jednak odnosząc się do okoliczności faktycznych niniejszej sprawy, w oparciu o powyższe rozważania, stwierdzić należy, iż powództwo oparte na powyższej podstawie również nie mogło zostać uwzględnione.

Mając powyższe na uwadze, w ocenie Sądu, żądanie powoda nie było uzasadnione i podlegało oddaleniu, o czym orzeczono w punkcie I. sentencji wyroku.

Orzekając o kosztach postępowania Sąd oparł się na zasadzie odpowiedzialności za wynik procesu, wyrażonej w art. 98 k.p.c., zgodnie z którą strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty

niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu). Mając powyższe na uwadze Sąd zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 1.200 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego, ustaloną zgodnie z § 6 pkt 4 w zw. z § 2 ust. 1 i 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.), o czym orzeczono jak w punkcie II. sentencji orzeczenia. Nadto Sąd, mając na uwadze wynik procesu oraz fakt częściowego zwolnienia powoda od obowiązku uiszczenia opłaty od pozwu, obciążył nią Skarb Państwa (punkt III. sentencji wyroku).